

Põlvamaa Partnerluskoogu ühisstrateegia 2023-2027

/tööversioon/

Sisukord

1	Kokkuvõte	3
2	Kohalik tegevusgrupi ja tegevuspiirkonna tutvustus	3
2.1	Tegevusgrupi tutvustus	3
2.2	Tegevuspiirkonna üldine tutvustus	3
2.3	Põlva maakonna identiteet	4
2.4	Ülevaade rahvastikust – rahvaarv, rahulolu, tervis ja haridus	5
2.5	Ülevaade ettevõtlusest ja kodanikualgatustest	12
2.6	Eelmiste strateegiliste eesmärkide täitmine ja saavutatud tulemused	17
3	Tegevuspiirkonna olukorra analüüs ja strateegilised valikud	17
3.1	Kitsaskohtade analüüs ja strateegilised valikud	17
3.2	Meetmete tutvustus ja põhjendused	19
4	Strateegia eesmärgid	21
4.1	Strateegia eesmärgid	21
4.1.1	Visioon	21
4.1.2	Meetmete eesmärgid	21
4.2	Strateegia integreeritud ja uuendusliku olemuse kirjeldus	22
5	Kogukonna strateegia arendamisse kaasamise protsessi kirjeldus	22
6	Strateegia elluviimise tegevuskava	22
7	Võrgustumine ja koostöö	22
8	Strateegia rakendamise juhtimine ja seire	22
8.1	Strateegia rakendamine	22
8.1.1	Tegevusgrupi suutlikkus	22
8.1.2	Strateegia elluviimine	23
8.2	Meetme projektide hindamine	23
8.3	Strateegia seire ja uuendamine	24
9	Strateegia rahastamiskava	24
9.1	Planeeritav eelarve ja jaotus meetmete kaupa koos selgitustega	24
10	Lisad	25
10.1	Lisa 1. Liikmete nimekiri	25

1 Kokkuvõte

/lisame kõige lõpus/

2 Kohalik tegevusgrupi ja tegevuspiirkonna tutvustus

2.1 Tegevusgrupi tutvustus

Põlvamaa Partnerluskogu loodi Kagu-Eesti Partnerluse Programmi raames 2001. aasta aprillis, olles Eesti esimene LEADER-põhimõtetele tegutsev koostöökogu. Ühingu põhikiri on kinnitatud 03.05.2006 ja täiendatud 29.04.2008 ning 26.05.2014.

Nimetus: Põlvamaa Partnerluskogu
Aadress: Kesk 20 Põlva 63308
E-mail: leader@polvamaa.ee

Põlvamaa Partnerluskogu põhieesmärgiks on kohaliku initsiatiivi ning kohaliku elu arendamine tuginedes kolme sektori partnerlusele.

Põlvamaa Partnerluskogul on 47 liiget (seisuga 02.03.2022), kes jagunevad järgmiselt: 3 kohalikku omavalitsust, 23 mittetulundusühingut või sihtasutust ja 21 äriühingut või FIE-t. Liikmete nimekiri on esitatud lisas 1. Ühingu tegevus kajastatakse ühingu kodulehel www.partnerluskogu.ee

2.2 Tegevuspiirkonna üldine tutvustus

Põlvamaa Partnerluskogu hõlmab Põlva ja Kanepi valda ning Räpina valla Veriora piirkonda. Tänapäevane haldusjaotus – reformi tulemusel on ühest omavalitsusest tegevuspiirkonnas vaid pool – muudab piirkonna täpse statistilise analüüsi keeruliseks, sest statistilised andmed on maakonna või omavalitsuse täpsusega. Tegevuspiirkond moodustab maakonna pindalast 89% ning siin elab 94% maakonna rahvastikust. Kuna tegemist on piirkonnaga, kus erinevused ei ole väga suured, siis on käesoleva strateegia koostamisel vaadeldud maakonna andmeid - trendid sellest ei muutu, küll aga on võimalik nii kasutada laiemat hulka andmeid.

Tegevuspiirkond katab põhiosa endisaegsest Põlva kihelkonnast, mida mainiti esmakordselt aastal 1452. Nii ajalooliselt kui tänapäeval on piirkonna tõmbekeskusteks Põlva ja Tartu linn. Piirkond on kultuuriliselt ühtne ning väärrika ajaloo ja – siit on saanud alguse Eesti hariduse ajalugu, eestikeelsed ajalehed ning laulupeod.

Tegevuspiirkond on maastikuliselt mitmekesine - keskosas asub Kagu-Eesti lavamaa, lääneosas Otepää kõrgustik, idas Peipsi-äärne madalik ja kaguosas palumaa. Turistide lemmikud on ürgorud ja liivakivipaljandid - tuntumad neist on Ahja jõe äärsed Taevaskojad ning

Võhandu ürgorg. Põlvamaal on soode all ligi 10% territooriumist (nt Valgesoo ja Meenikunno). Põlvamaa on järvederikas - siin on kokku 128 järve. Mitmed jõed (Ahja, Võhandu, Lutsu, Orajõgi jt) on kohati kiire vooluga ja kärestikulised, kohati rahulikud ning seetõttu kanuumatkajate lemmikud.

Põlvamaa Partnerluskogu eripäraks on asend Euroopa Liidu ja Eesti äärealal ning kaugus pealinnast – Tallinn asub 231 km ehk 3 tunni autosõidu kaugusel. Piirkonda läbivad kaks vabariikliku tähtsusega maanteed (Tallinn – Tartu – Luhamaa ja Tallinn – Tartu – Koidula), mis omavad olulist rolli ka transpordis naaberriikidesse.

Samas on geograafilisest asendist tingitud üks suuremaid piirkonna väljakutseid - kaugus suurtest turgudest, sadamatest ja lennuühendusest; suuremad transpordi- ja logistikakulud mõjutavad negatiivselt siinseid tootmisettevõtteid ning vähendab piirkonna atraktiivsust investoritele.

2.3 Põlva maakonna identiteet

Põlvamaa tunnuslausena on kasutusel "Rohelisem Elu". "Rohelisem Elu" on loodushoidlik mõttelaad ja säästev eluviis, mis pakub kontrastina järjest linnastuvale maailmale võimalust kogeda tasakaalustatud ja rahulikku elukeskkonda. "Rohelisem Elu" toetub kuuetele sambale:

1. Energia loodusest
 - looduse säilitamine ja väärtustamine sh turism ja puhkus
 - looduslike energia-allikate kasutamine
2. Kohalikud materjalid
 - savi, puit, kivi
 - ehitus, mööblitööstus
3. Puhast toitu oma ai(d)ast
 - kohalik toit
 - mahetoit
 - talust otse tarbijale
4. Arenevad kultuuritraditsioonid
 - vanade unikaalsete traditsioonide edasikandmine
 - vanade traditsioonide interpreteerimine moodsas võtmes
5. Nutikas ettevõtlus
 - väikesed kuid innovaatilised ettevõtted
 - rohetöökohad¹
 - elustiiliettevõtlus
6. Pärismaaline elulaad

1 Keskonda ja ressursse säästva ettevõtluse (näiteks mahetalud) loodud töökohad

- traditsioonilised maamajapidamised - loomad, põllud, maastik
- väikesed, kuid stiilsed külad elujõuliste kogukondadega

Lisaks tunnuslausele on alates 2009. aastast olemas ka Leader toetuse kaasabil loodud ja arendatud Põlvamaa "Rohelisem Märk", mille kasutusõigust saavad taotleda Põlvamaal toodetud kvaliteetsete toodete tootjad². See on tähis, mis kinnitab toote või teenuse piirkondlikku päritolu, kõrget kvaliteeti, looduslike materjalide kasutust ning keskkonnasõbralikku tootmist. Märgiga tähistatakse eelkõige toidukaupu ja mahetooteid, looduslikke ehitus- ja viimistlusmaterjale ning käsitööd, sest just need tooted kannavad kohalikku päritolu. Rohelisema märgiga saab tähistada ka loodus- ja kultuuritraditsioone väärtustavaid turismiteenuseid.

2.4 Ülevaade rahvastikust – rahvaarv, rahulolu, tervis ja haridus

Põlvamaa Partnerluskogu tegevuspiirkonna pindala on 1 623km² ja elanike arv 23 100. Keskmine rahvastikutihedus on 14,2 in/km².

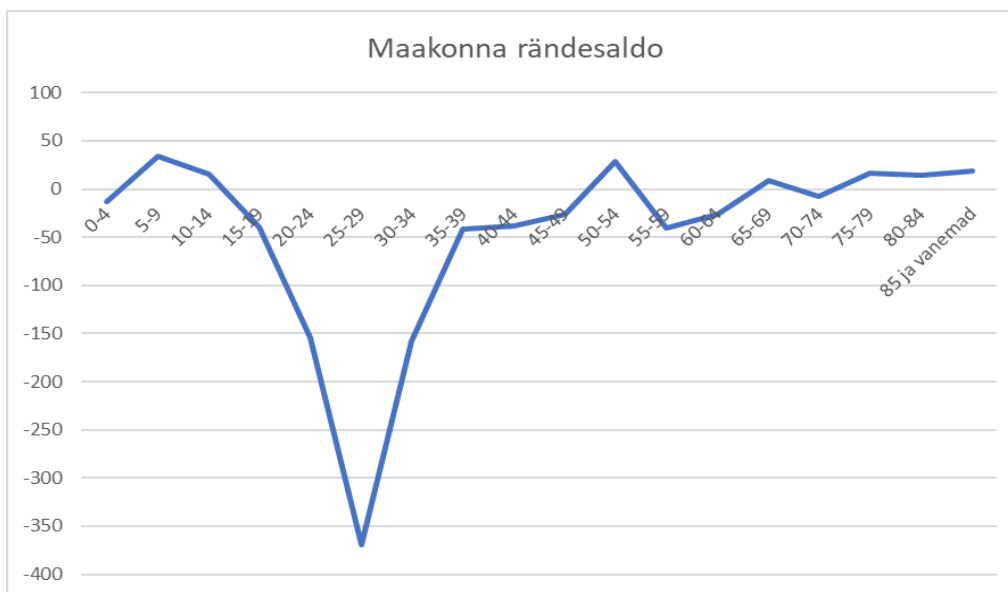
2019 aastal koostatud Kagu-Eesti mainekava koostamise raames³ läbiviidud uuring tõi välja, et piirkonna põhiprobleem on hästiasustatud töökohtade vähesus ning see on peamiseks põhjuseks tööealise elanikkonna rahulolematuseks ja piirkonnast lahkumiseks. Elanike madal rahulolu piirkonnaga on viinud selleni, et ligi neljandik plaanib kolida ära, sest pole kõrgepalgalisi töökohti. Samal ajal on rahulolematud ka ettevõtjad, kes kurdavad ääremaastumise ning vähese tööjõu olemasolu üle. Piirkonnast lahkunud inimesed ütlesid uuringus, et nad tuleksid tagasi, kui piirkonnas oleks kõrgepalgalisi töökohti.

Nii tegevuspiirkonna kui maakonna rahvastik on vähenemas – enim lahkujaid on vanuses 20-39 (Joonis 1). Tegemist on kõige aktiivsemas eas oleva elanikkonnaga – nende lahkumine on oluline kaotus. Vaadates perioodi 2017-2021 on märgata trendi, et nende vanusegruppide lahkumine on viimastel aastatel siiski vähenenud (Joonis 2).

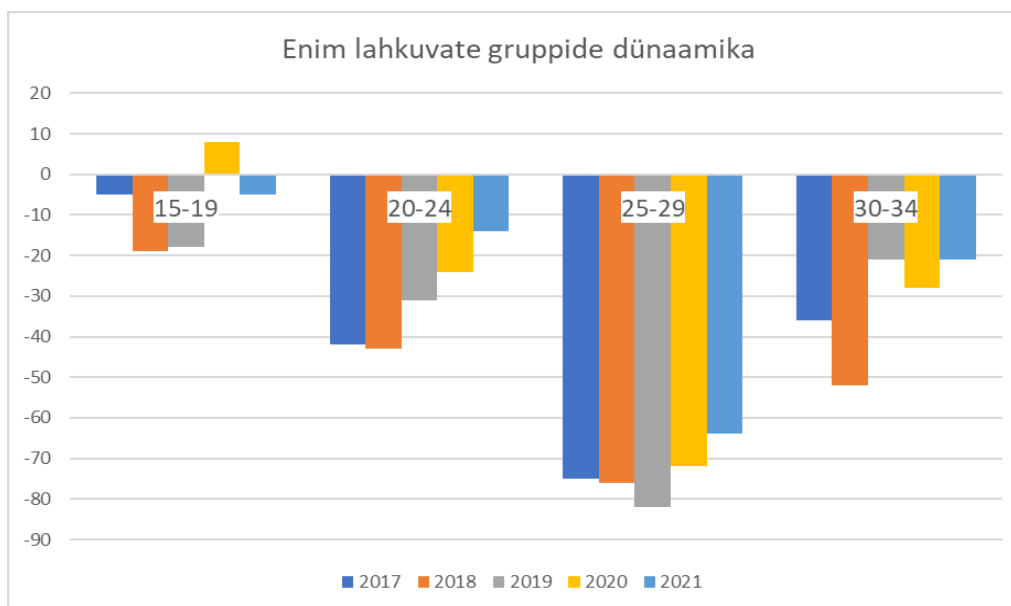
2 Täpsem info: <http://www.polvamaine.ee/>

3 Mainekava on leitav siit: <https://www.fin.ee/media/1380/download>

Joonis 1. Põlvamaa rändesaldo vanusegruppide lõikes 2021 aastal

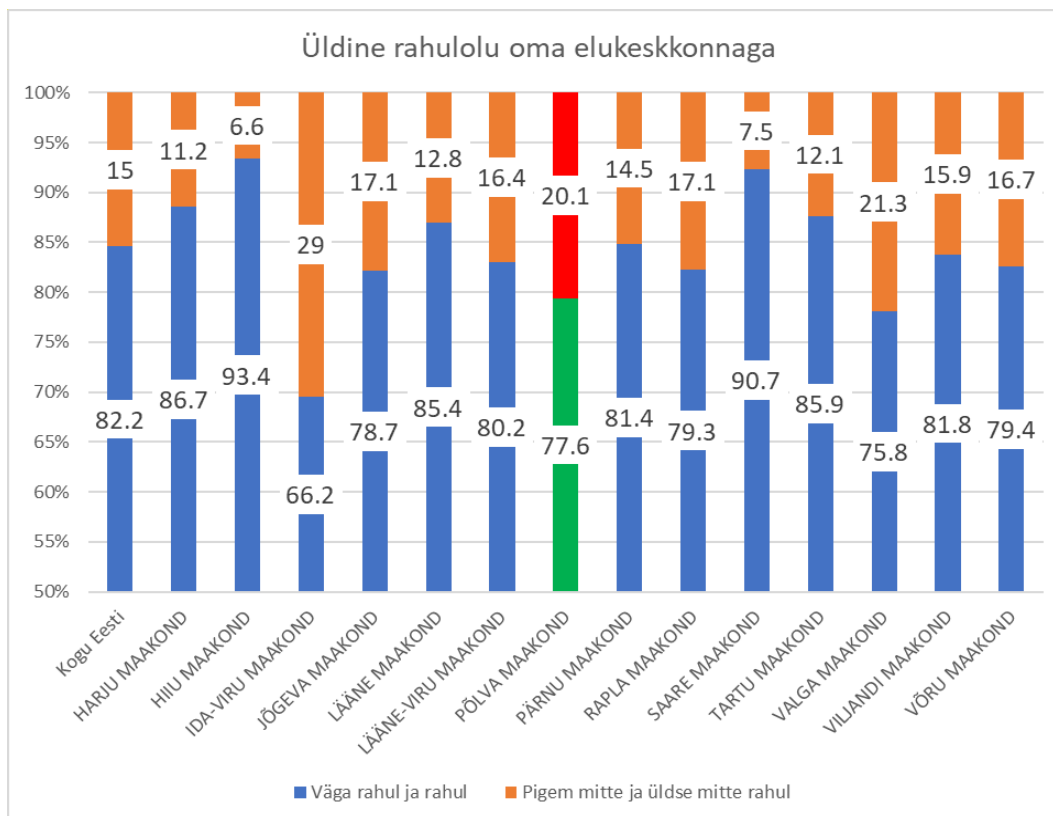
Joonis 2. Maakonnast lahkuvate vanusegruppide dünaamika 2017-2021

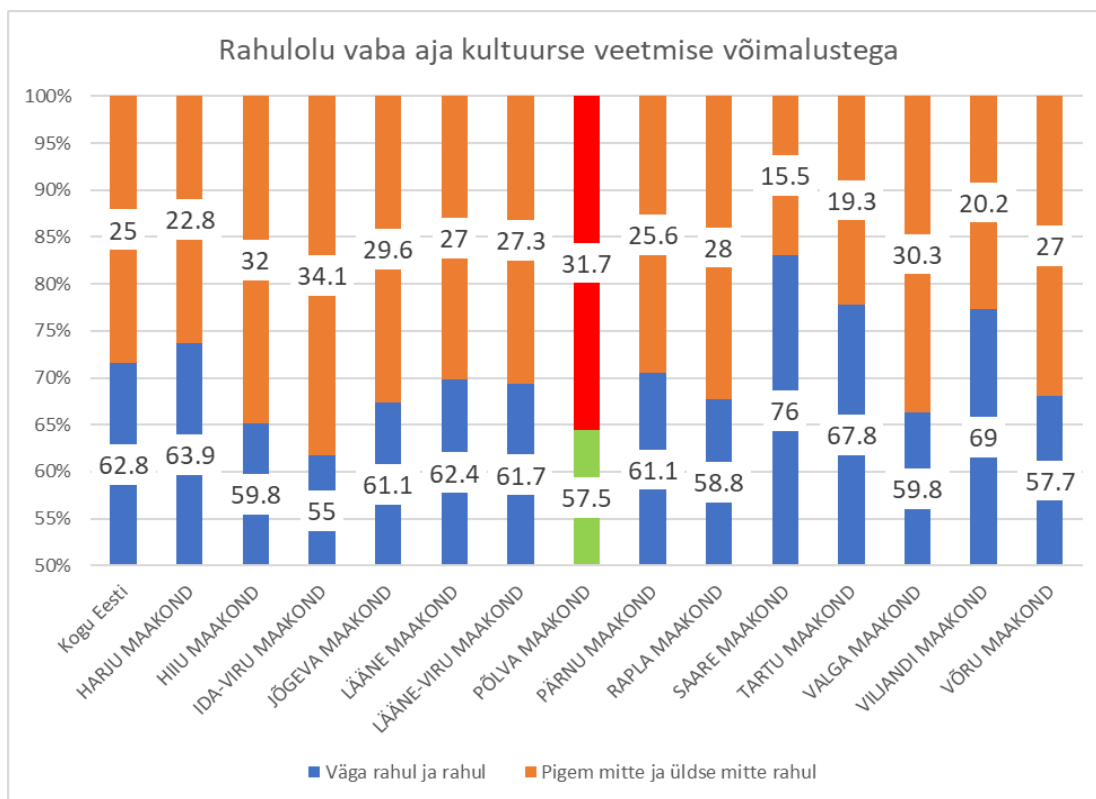
Kui võrrelda Põlvamaa elanike rahulolu oma elukeskkonnaga teiste maakondade sama näitajaga (Rahandusministeeriumi andmed), siis peame nentima, et oleme viimaste seas. Rahulolematute osakaal on 20,1%, sellest suurem on see vaid Ida-Virumaal (29,1%) ja

Valgamaal (21,3%) (Joonis 3). Rahulolematus torkab silma ka vabaaja kultuurse veetmise võimaluste osas, kus Põlvamaa on Eestis tagantpoolt kolmas (Joonis 4).

Joonis 3. Elanike rahulolu elukeskkonnaga

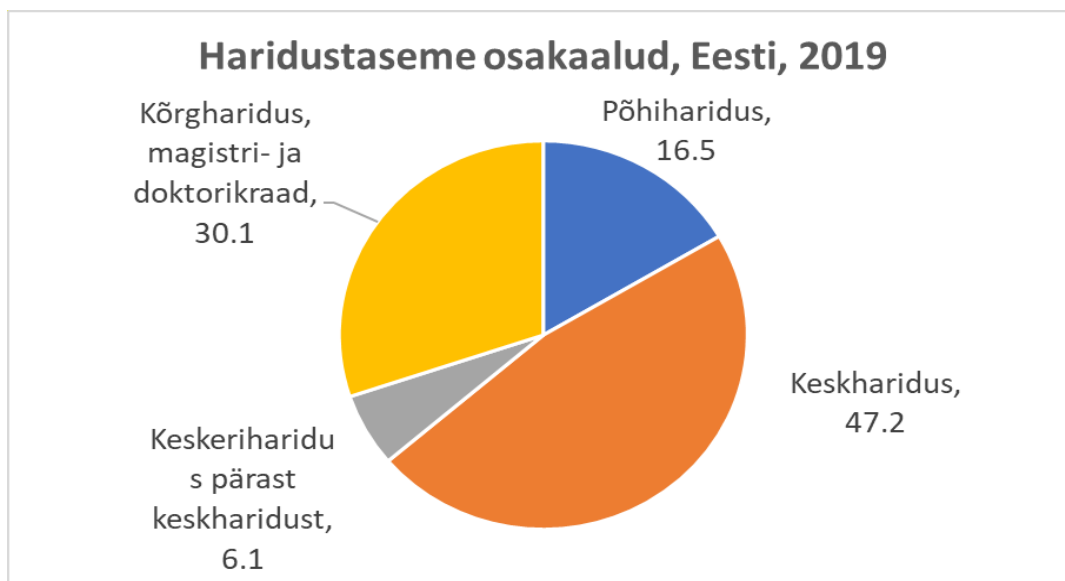
Joonis 4. Elanikkonna rahulolu kultuursete vabaaja veetmise võimalustega

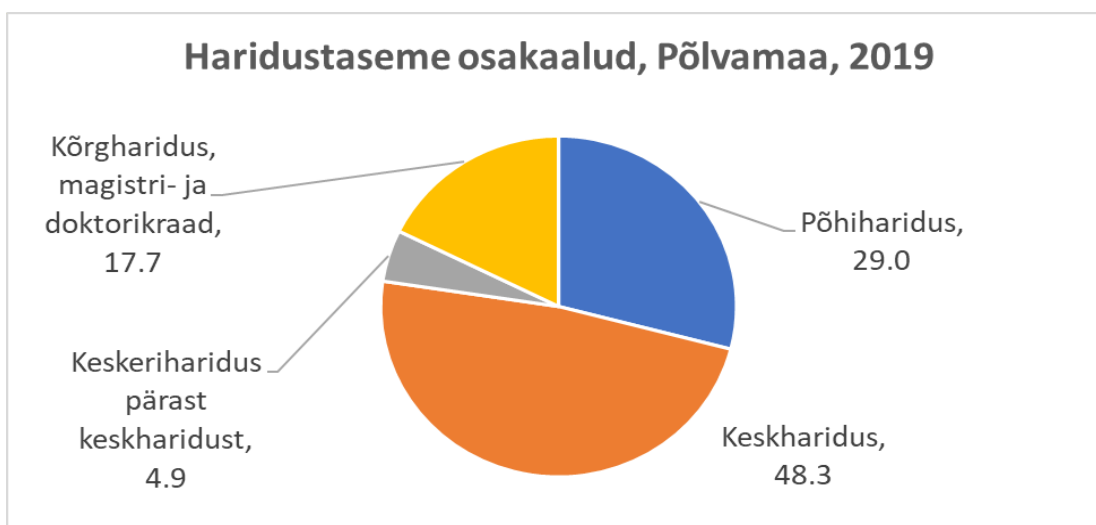
Analüüsidest Tervise Arengu Instituudi andmete alusel Põlvamaa elanike tervisenäitajaid näeme Eesti keskmisest kehvemal pildil. Meeste keskmine eluiga ning tervena elatud aastad on Eesti madalaimate seas – meeste oodatav eluiga on Eestis tagantpoolt kolmas ning tervena elada jäänud aastad madalaim Eestis. Meeste depressioon on Eestis tagantpoolt teine. Naiste eluiga on üle Eesti keskmise, aga tervena elatud aastad tagantpoolt teised. Veel torkab silma, et puudega inimeste osakaal on Eesti suurim ning enim on ülekaalulisi ja rasvunud inimesi.

Statistikaameti andmete alusel haridustasemetega analüüsimisel torkab silma, et Põlvamaal on Eesti keskmisest väga palju kõrgem põhiharidusega inimeste osakaal (Eestis 16,5% ja Põlvamaal 29%) ning madalam kõrgharidusega inimeste osakaal (Eestis 30,1% ja Põlvamaal 17,7%) (Joonised 5 ja 6). Põhiharidusega inimeste osakaal kasvab (Joonis 7).

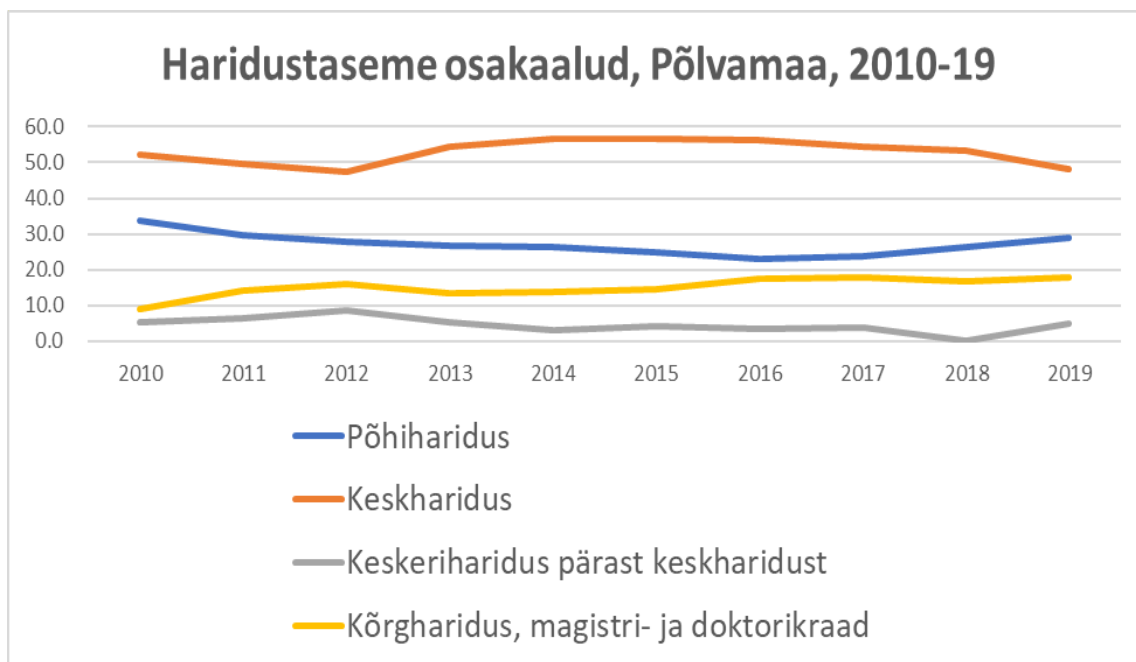
Joonis 5. Eesti elanikkonna jaotus haridustasemete alusel, 2019 aastal

Joonis 6. Põlvamaa elanikkonna jaotus haridustasemete alusel, 2019 aastal

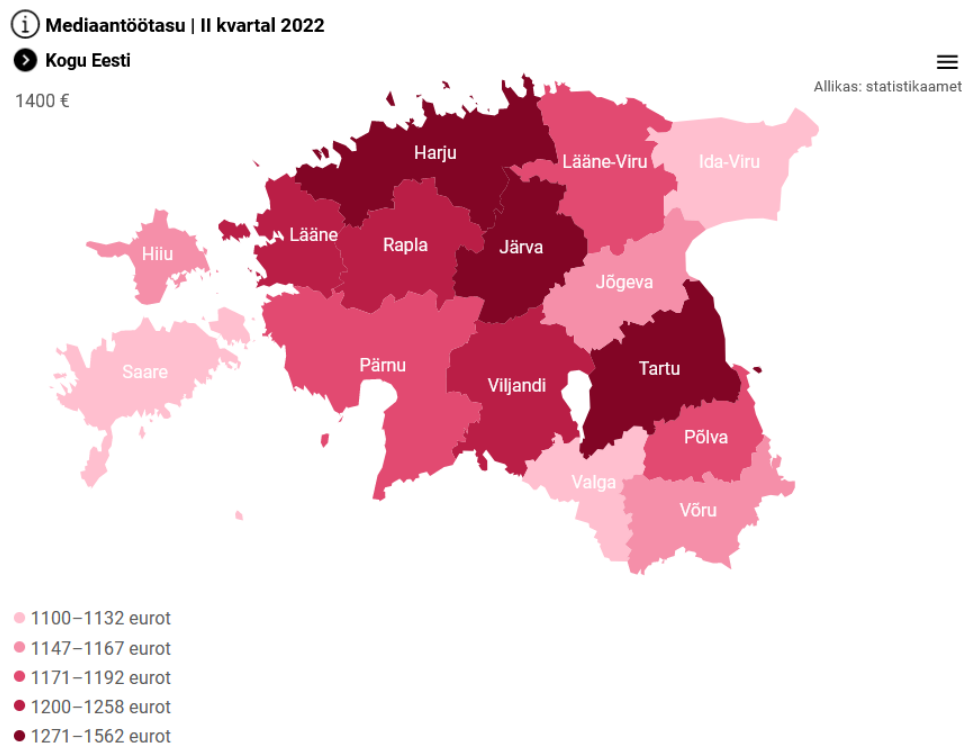

Joonis 7. Põlvamaa elanikkonna jaotus haridustasemetel alusel, 2010-2019

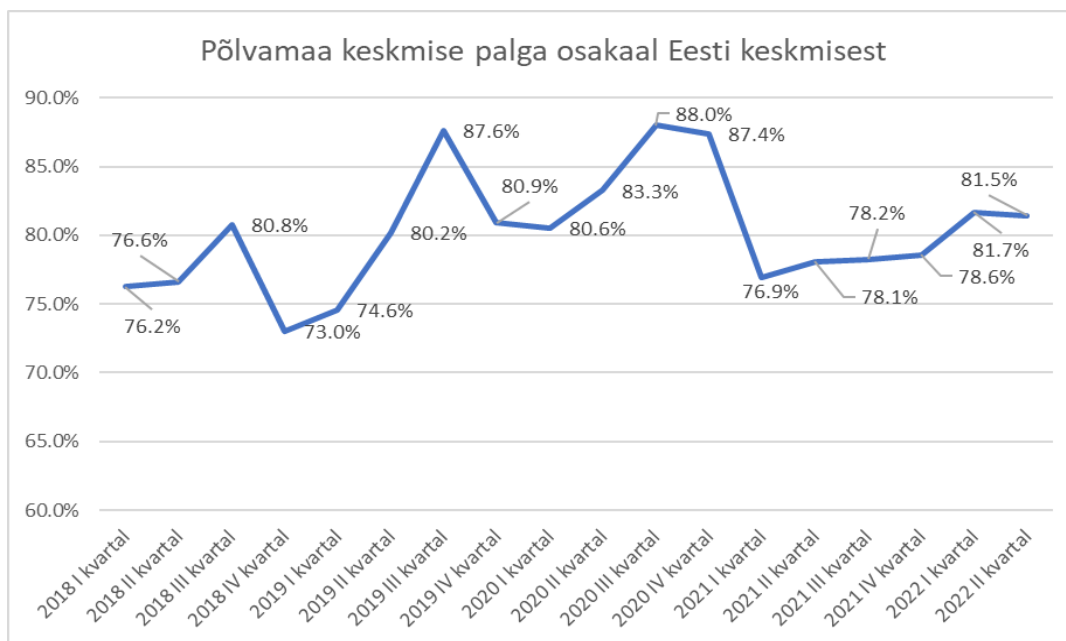

Statistikaameti andmetest nähtub, et Põlvamaa mediaanpalk on kagu-Eesti suurim – nii Võrumaal kui Valgamaal on mediaanpalk madalam (Joonis 8). Siiski ei ole olukord roosiline – keskmine palk on madalam vaid neljas maakonnas (Valgamaa, Ida-Virumaa, Hiiumaa ja Võrumaa). Trend on siiski positiivne – eelmise strateegia koostamise perioodil 2013 aastal oli Põlvamaa keskmine palk Eestis eelviimane. Paranenud on ka Põlvamaa keskmise palga suhe Eesti keskmisesse palka – kui 2018 aasta alguses oli see 76,2%, siis 2022 aasta II kvartalis oli see juba 81,5% (Joonis 9).

Joonis 8. Mediaanpalka võrdlus maakondade lõikes, 2022 a II kvartal

Joonis 9. Põlvamaa keskmise palga osakaal Eesti keskmisest

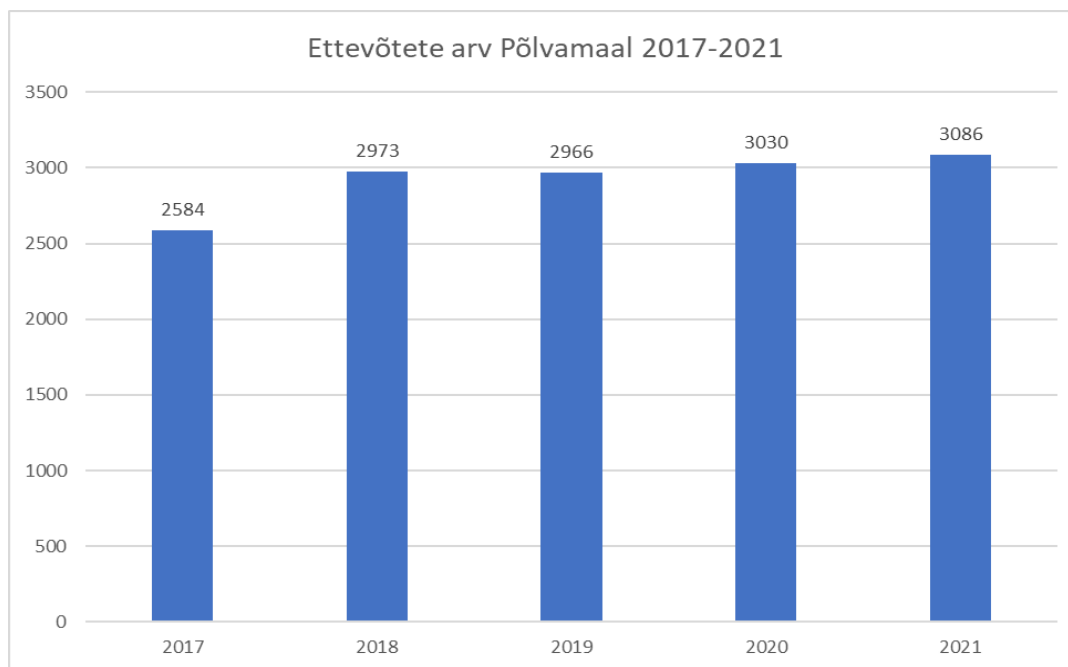
2.5 Ülevaade ettevõtlusest ja kodanikualgatustest

Ettevõtete arv Põlva maakonnas on kasvutrendis 2017 aastal oli ettevõtteid 2584 ja 2021 aastal 3086 (Joonis 10), nendest aktiivselt tegutsevaid ettevõtteid on Maksuameti andmetel 1162. Samas tuleb tunnistada, et enamustest teistes maakondades on ettevõtete ja muude ühingute asutamise aktiivsus saja elaniku kohta suurem kui Põlvamaal (Joonis 13).

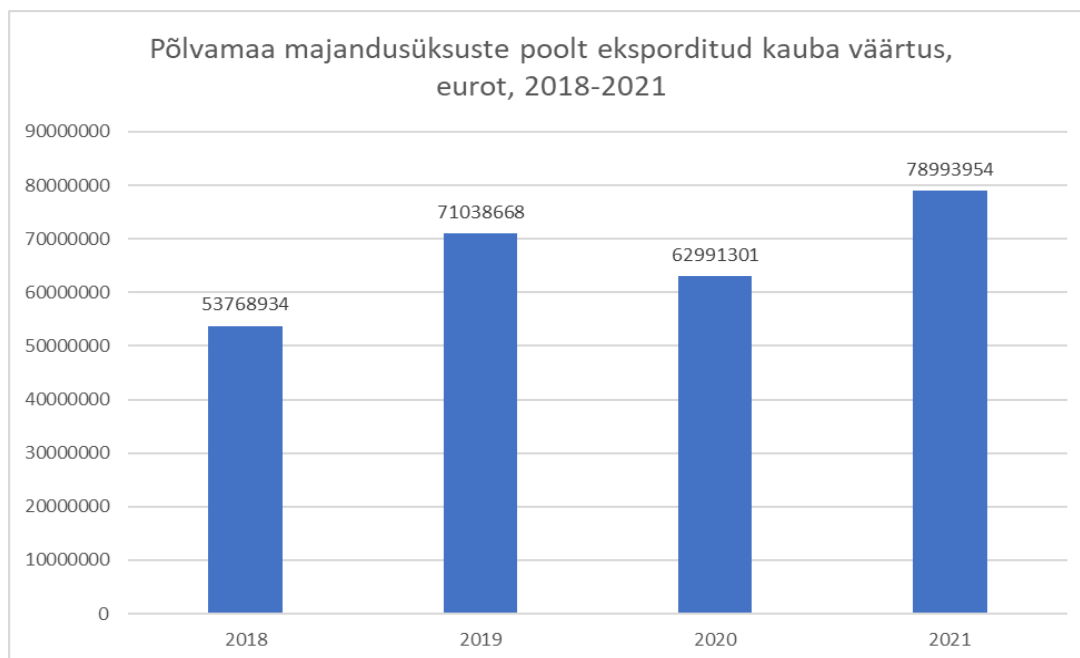
Domineerivad mikroettevõtted – osakaal ca 95% (Statistikaameti andmed). Ajalooliselt on piirkonnas tugevad põllumajandustootmise traditsioonid. Peaaegu pool kohalikest ettevõtetest tegutseb primaarsektoris – põllumajandus, metsandus. Tööstuses on ülekaalus traditsioonilised tootmisharud - puidu- ja toidutööstus, ka eksportivate ettevõtete seas on suur osakaal puidutööstusel. Teistest veidi enam on esindatud ka turism, trükitööstus, teenindus, ehitus, kaubandus ja toiduainetetööstus.

Ekspordiga tegeleb 146 ettevõtet ning see arv on suhteliselt stabiilne (Joonis 12). 2018 aastaga võrreldes on eksport kasvanud 46% (Joonis 11). Veelgi kiiremat kasvu pidurdab suur madaltehnoloogiliste ettevõtete osakaal, tagasihoidlik loodav lisandväärtus ning uute innovaatiliste ettevõtete vähesus. Kui analüüsida 20+ töötajaga ettevõtete – mis moodustavad Eesti ekspordist 80% - lisandväärtust, siis on Põlvamaa Eesti maakondade seas üheksandal kohal. Piirkonna sellise suurusega ettevõtete lisandväärtus on veidi alla Eesti keskmise (Joonis 14).

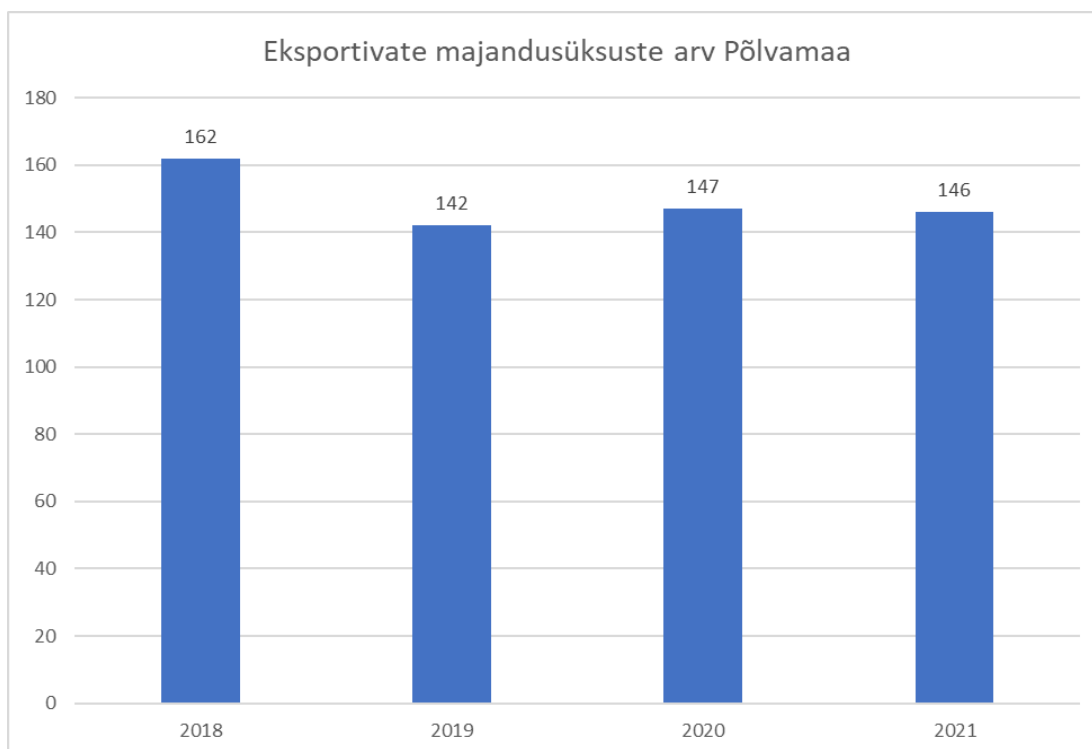
Joonis 10. Põlvamaale registreeritud ettevõtete arv 2017-2021

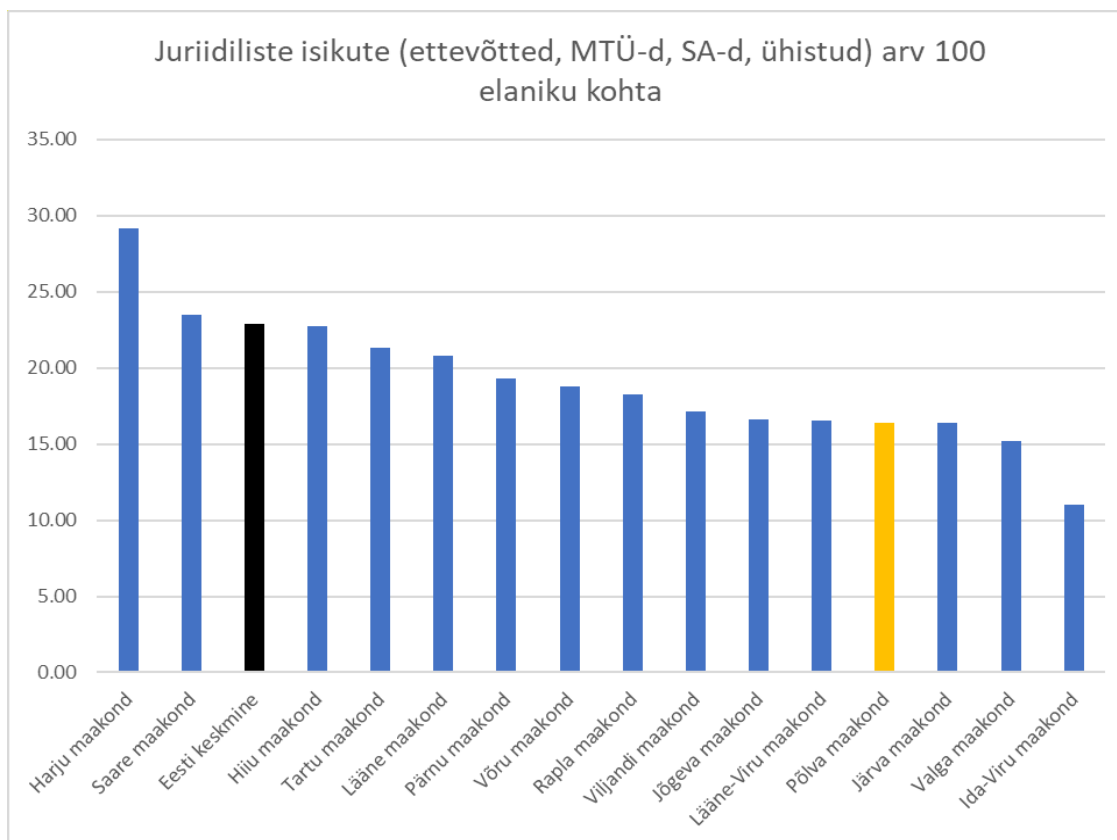
Joonis 11. Põlvamaa majandusüksuste poolt eksporditud kauba väärtus, eurot, 2018-2021

Joonis 12. Eksportivate majandusüksuste arv Põlvamaa 2018-2021

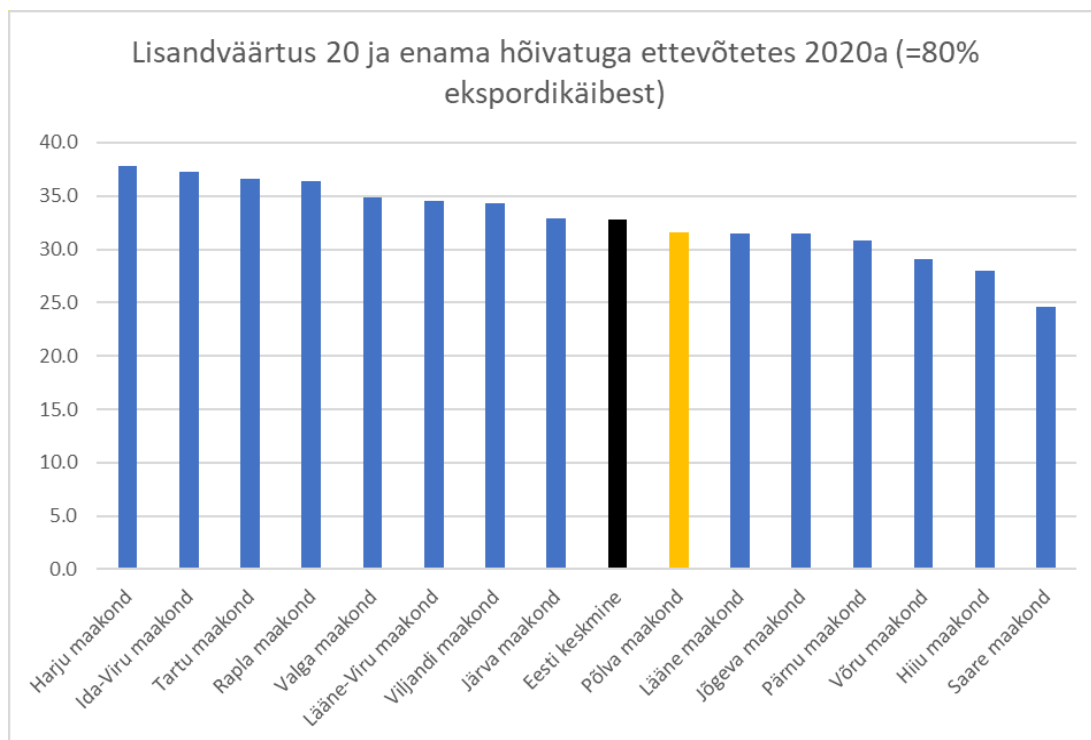

Joonis 13 Juriidiliste isikute asutamise määr maakondade lõikes 2021

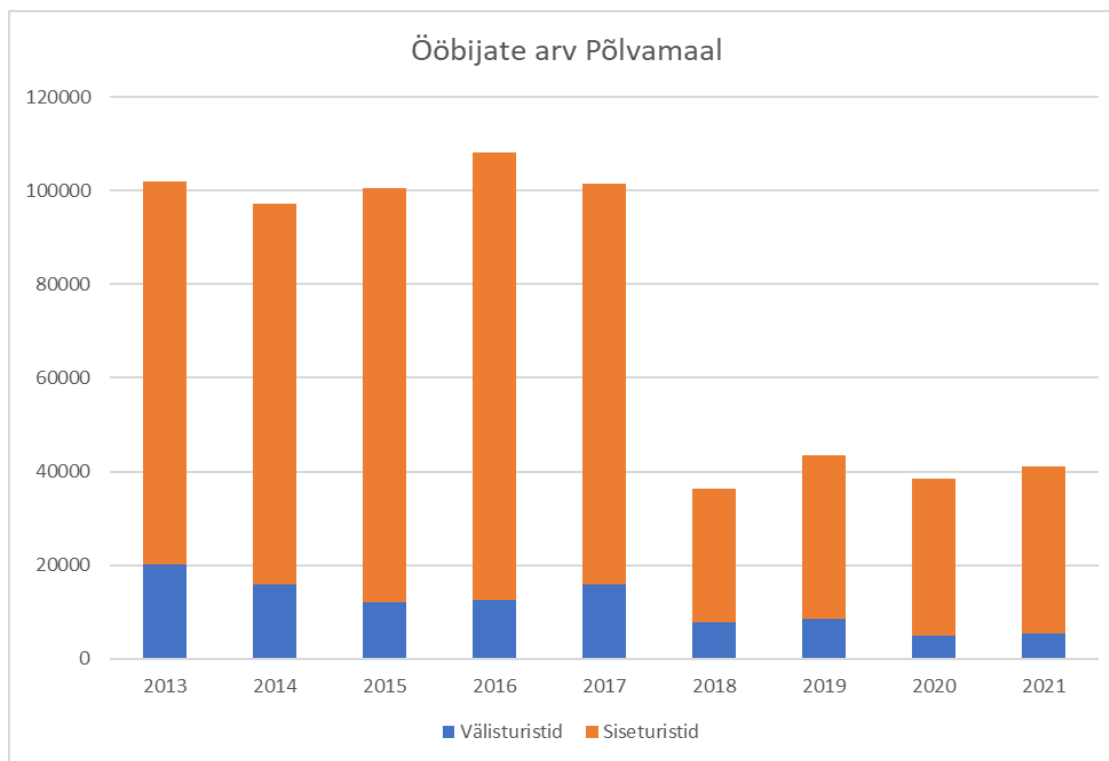
Turismisektoris on mitmeid algatusi, mis saavad järjest rohkem tähelepanu ka üle terve Eesti, näiteks: Maanteemuuseumi, suvised teatrietendused Lutsu külas ja Kiidjärvel, kaugtöövõrgustik Kupland jmt. Samas on majutusettevõtete voodikohtade keskmine täituvus üks madalamaid Eestis (2021 aastal 13%, madalaim vaid Jõgevamaal 12%) ning sesoonsus väga suur. Domineerivad siseturistid (Joonis 15). Ajalooliselt on välituristide seas olnud suure osakaaluga esindatud vene turistid.

Joonis 14. 20+ töötajaga ettevõtete lisandväärtus maakondade alusel

Turismi infrastruktuuri osas on küll palju majutuskohti, kuid nende keskmine kvaliteet ei ole nõudlikuma turisti jaoks piisaval tasemel. Vähe on toitlustuskohtasid ning olemasolevate kvaliteet on kohati madal. Teenuste osas on palju aktiivse puhkuse pakkujaid. Kagu-Eesti mainekava sedastab: „Paljude väikeste majutuskohtade suutlikkus investeerida uute sihtgruppide jaoks teenuste ja väärtuspakkumise kohandamisesse on puudulik“.

Joonis 15. Põlvemaal ööbinud turistide arv 2013-2021⁴

Kagu-Eesti mainekava alusel on kolm maakondlikku arenduskeskust 2019 aastal leppinud kokku järgmised prioriteetidid: välisinvesteeringute piirkonda toomine ning turistide arvu kasvatamine.

Välisinvesteeringutes on kolm peamist sihtrühma:

- Puidusektori teenuste sektor (disaini ja tootearenduse keskused, koolitused, logistika juhtimine jms) ja jätkusuutlik metsandus. Regioonis on olema puidusektori kompetentsikeskus ja ökosüsteem. Kolme maakonna arengustrateegiates on puit fookusvaldkond.
- Toidusektori teenuste sektor (tootearendus, turundus, koolitus, kokandus jms), aga ka mahetootmine, puhas toit. Kolme maakonna arengustrateegiates on toit fookusvaldkond.
- Suunatud kinnisvaraarendus, näiteks:
 - eakate vajadusele kohandatud elurajoonid,
 - keskustesse investeerimine – jätkusuutlik on rajada sidusad kompleksid erinevatele elanikkonna gruppidele, mitte teha nõ monofunktsionaalsed eakate keskused. See loob eeldused, et ka eakas inimene saab suhelda noortega ja noorematele põlvkondadele on vaja luua võimalusi kasvatada mõistmist eakate suhtes ning õppida nendelt elutarkusi.

⁴ 2018 a langus on seotud maakonna piiride muutusega – Värskas on alates 2018 aastast Võrumaa koosseisus.

- Kaug/koostöökeskustele investorite leidmine.
- Turismisektori kolm sihtrühma:
 - Puhkuseturistid Eestist ja Lätist (oi ka Venemaa, aga see arusaadavalt ei ole enam aktuaalne)
 - Eesti ettevõtete äriüritused (koolitused, seminarid, meeskonnatöö, ajarünnakud, suve- ja talvapäevad vms);
 - Kultuurihuvilised diginomaadid, kes reisivad peamiselt üksi.

Kõik need prioriteedid ei ole otseselt Leaderi tegevusvaldkonnad, kuid annavad siiski hea ülevaate kogukondlikust kokkuleppesest piirkonnas ning suuna, kuhu Partnerluskogu oma strateegilised valikud saab sünergia loomiseks suunata.

Põlvamaa mittetulundussektor on laias-laastus sarnane Eesti teiste piirkondade mittetulundussektoriga. Tegevuspiirkonnas on aktiivne külavanemate liikumine ning paljudes küladel on olemas külaseltsid. Olemasolevate ühenduste liikmeskond on siiski üldjuhul väikesearvuline. Suurema liikmeskonnaga on näiteks Jalgpalliklubi Lootos, OK Põlva Kobras, Spordiklubi Serviti, Põlvamaa Lastekaitse Ühing, Põlvamaa Põllumeeste Liit, Põlvamaa Partnerluskogu, Rosma Haridusselts, Põlvamaa Puuetega Inimeste Koda, Põlvamaa Spordiliit, Ridali Lennuklubi.

Tegevus põhineb eelkõige vabatahtlikul tööil, palgalisi töötajaid on vaid suure liikmete arvuga ühingutes. Büroopinda ja kodulehekülge omavad samuti vähesed. Tegevusi rahastatakse suures osas rahastusprojektide algatamise ja omavalitsuste toetustega. Suuremad ühingud omavad ka omatulusid. Koostöö ühingute vahel ning omavalitsuste ja eraettevõtetega omab veel arenguruumi.

2.6 Eelmiste strateegiliste eesmärkide täitmine ja saavutatud tulemused

/lisame hiljem/

3 Tegevuspiirkonna olukorra analüüs ja strateegilised valikud

3.1 Kitsaskohtade analüüs ja strateegilised valikud

Partnerluskogu strateegia seisukohast on oluline analüüsida tegevuspiirkonna tugevusi ja nõrkusi võrreldes konkureerivate tõmbekeskustega.

SWOT koostamise sisendina kasutati piirkonna olulisemaid arengudokumente (loetleda), eespool esitatud piirkonna kirjeldust ning ideekorjel kogutud infot piirkonna tugevuste-nõrkuste-võimaluste-ohtude kohta.

Tabel 1. SWOT analüüs

TUGEVUSED	NÕRKUSED
<ul style="list-style-type: none"> • Puhas ja ehe loodus, looduskaunid kohad • Tugevad külakogukonnad (sh palju külavanemaid ja külaseltse) • Tugev puidusektor tegevuspiirkonnas, aga veelgi tugevam regioonis laiemalt (sh kompetentsikeskus) • Regioonis tugevad pärandkultuurid (seto, võro), millel selge mõju ka tegevuspiirkonnale ning mis teevad piirkonnast atraktiivse turismisihtkoha • Turismimagnetid – Maanteemuuseum, Taevaskoda, Mooste Mõis jt • Väärivad suurüritused, mis toovad piirkonda (sise)turiste – Rally Estonia, Võhandu Maraton, Intsikurmu Festival erinevad suvelavastused • Hariduslikud võimalused – gümnaasiumid Kanepis ja Põlvas, Räpina Aianduskool, waldorfkool ja kristlik kool Põlvas 	<ul style="list-style-type: none"> • Elanike arvu vähenemine - ligi neljandik plaanib kolida ära, sest pole kõrgepalgalisi töökohti, mis suurendab tööjõupuudust ettevõtete jaoks • Vähesuutlikud ettevõtted – madala lisandväärtuse tõttu ei suudeta maksta head palka • Väikeettevõtete suutlikkus investeerida uute sihtgruppide jaoks teenuste / toote kohandamisesse on puudulik • Vähem ettevõtlikud inimesed kui Eestis keskmiselt (asutatud ühingute osas Eestis tagant 4. koht) • Ühistranspordiühendused maakonna erinevate asulate vahel ning ühendused maakonnakeskuse ja Tartu või Tallinnaga ei vasta vajadustele • Ebaühtlane kiire interneti levik • Eesti keskmisest oluliselt suurem põhiharidusega elanike osakaal • Sotsiaalvaldkonna madal palgatase, suur stress ja kaadrivoolavus • Elanike puudulik tervisekäitumine ja kehvad tervisenäitajad • Elanikkonna vananemisest ja puudulikust tervisekäitumisest tingitud haiguste kasv
VÕIMALUSED	OHUD
<ul style="list-style-type: none"> • Kasvav keskkonnasõbralikkuse trend ja kasvav mahetoodete trend toetab piirkonna identiteeti ning loob turgu mahetootjatele ja turismisektorile • Asukohast sõltumatu töö tegemise kasv loob kohalikele paremaid töövõimalusi ning loob eelduse meelitada piirkonda uusi aktiivseid inimesi • Tartu 2024 ja kasvav huvi kultuuri vastu 	<ul style="list-style-type: none"> • Energiahindade ja inflatsiooni kasv vähendab elanike reaalpalku ning muudab erinevate asutuste ja ettevõtete toimetuleku keeruliseks • Kui elanike arv jätkab vähenemist, siis KOVID ei suuda pakkuda vajalikke teenuseid • Sõjast ja terrorismist tingitud ohtude kasv – turvalisus, toidujulgeolek, elektrikatkestused • Sõjapõgenikud – oht või võimalus? • Initsiatiivikate inimeste väsimise oht

Olulisemad järeldused SWOT analüüsist:

1. Kuna hästitasutatud töökohtade vähesus viib tööealise elanikkonna rahulolematuse ja piirkonnast lahkumiseni, mille tagajärjeks on see, et ettevõtetel pole tööjõudu ning omavalitsusel pole maksutulud, siis oleks vaja süsteemselt toetada algatusi, mis aitavad tuua piirkonda investeringuid, elanikke või turiste.
2. Kuna hästi tasustatud töökohti suudavad luua kõrge lisandväärtusega ettevõtted, siis tuleb leida viise kuidas initsieerida ja toetada innovatsioonile suunatud arendustegevusi ja ettevõtete koostööd omavahel ning teadusasutustega.
3. Kuna kohalikku elu edendavad initsiatiivikad inimesed, olgu nad siis ettevõtluses, kolmandas sektoris või külakogukonnas, aga sageli jääb ideede elluviimisest puudu rahaline võimekus, siis tuleks panustada läbimõeldud ja süsteemsetesse algatustesse, mis aitavad teha arenguhüppe. Samuti oleks vaja toetada sädeinimeste järelkasvu.
4. Kuna ebastabiilsus on ühiskonnas märkimisväärselt kasvanud (pandeemia, majanduslangus, inflatsioon, sõda) ning inimestel on mure toimetuleku ja turvalisuse pärast, siis peaksime aitama kasvatada kogukondade turvalisust ja suutlikkust ise hakkama saada.
5. Kuna Põlvamaal asutatakse vähem ühinguid (äriühingud, MTÜd jmt) kui Eestis keskmiselt, siis on oluline panustada siinsete elanike uute teadmiste ja kogemuste saamisenesse. Silmaringi laiendamine ning initsiatiivi toetamine on oluline ka noorte puhul. Peaksime toetama eesmärgistatud õppereise kui see haakub taotleja arenguväljakutsetega. Samuti peaksime toetama algatusi, mis läbi silmaringi laiendamise suurendavad noorte initsiatiivikut ja soovi piirkonda arendada, siin elada, sest siin on võimalus oma ideid ellu viia.
6. Kuna maakonna elanikkond vananeb ning tervena elatud aastad sõltuvad tervise käitumise kõrval otseselt ka sotsiaalsetest sidemetest, siis peaksime toetama algatusi, mis aitavad ühiskonna nõrgematel gruppidel olla täisväärtuslikud ühiskonnaliikmed, tulla kodust välja, tunda, ennast kasulikuna (näiteks jagada oma kogemusi ja oskusi).
7. Kuna elanikkonna vananemisega kaasneb ka dementsus jmt haiguste laiem levik, siis panustama lähedaste teadmiste ja oskuste arendamisenesse, et suurendada hakkama saamise võimekust ning seeläbi luua võimalus, et eakas saab võimalikult pikalt elada oma kodus.
8. Kuna sotsiaalsektoris on madalad palgad ja palju stressi, siis toetame tööroõmu, et vähendada läbipõlemist ja kaadrivoolavust.

3.2 Meetmete tutvustus ja põhjendused

SWOT-analüüsi, piirkondlike kohtumiste ning olemasolevate arengudokumentide analüüsi tulemusel näeme nelja prioriteetset valdkonda, kuhu panustada:

Tabel 2. Meetmete ülevaade

Nimetus	Seos SWOT analüüsiga ja Leader meetmega	Põhjendus
Kasvumeede	<ul style="list-style-type: none"> • SWOTi järgelused 1 ja 2 • Leader: ettevõtluse arendamine ja maaeluposiitvise kuvandi propageerimine 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tutvustada piirkonda ja olla atraktiivne piirkond investeeingutele, turistidele ning suurest linnast lahkuda soovijatele. 2. Toetada kasvuambitsiooniga ettevõtteid, kes tahavad luua innovaatilisi tooteid / teenuseid ning neid ekspordida.
Heade algatuste meede	<ul style="list-style-type: none"> • SWOTi järgelused 3 ja 4 • Leader: ettevõtluse arendamine ja teenuste kättesaadavuse parandamine 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aidata areneda väikeettevõtlusel ja kodanikualgatustel. 2. Toetada toidu- jm julgeoleku suurendamise algatusi piirkonnas.
Silmaringi meede	<ul style="list-style-type: none"> • SWOTi järgelused 5 • Leader: kohalike kogukonnaliidrite võimestamine 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Soodustada teiste kogemusest õppimist läbi õppereiside ja õppepäevade toetamise.
Sotsiaalmeede	<ul style="list-style-type: none"> • SWOTi järgelused 6,7 ja 8 • ESF+ teemad 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toetada oskuste ja kogemuste edasi andmist kogukonnas. 2. Toetada kogukonnaliikmete omavahelist suhtlust ja eakamate toetamist. 3. Suurendada perekondade pädevust tulla toime eakate või parandamatult haigestunud lähedastega. 4. Suurendada sotsiaaltöötajate silmaringi ja tööroõmu

4 Strateegia eesmärgid

4.1 Strateegia eesmärgid

4.1.1 *Visioon*

Põlvamaal on turvaline ja puhas elukeskkond, teenused on kättesaadavad, inimesed edendavad külaelu, ettevõtlikkust, koostööd ning paikkonnale iseloomulikke tegevusi ja seeläbi tõstavad piirkonna konkurentsivõimet.

4.1.2 *Meetmete eesmärgid*

Strateegiliste eesmärkide pingerida koos mõõdetavate väljundnäitajatega on järgmine (olulisuse järjekorras):

I Kasvumeetme eesmärk: senisest konkurentsivõimelisemad kasvuettevõtted.

Indikaatorid:

1. Piirkonna ettevõtete poolt loodav lisandväärtus
2. Piirkonda laekuv tulumaks elaniku kohta

II Heade algatuste meetme eesmärk: senisest elujõulisemad väikeettevõtted ja kodanikualgatused ning suurem turvatunne kogukondades.

Indikaatorid:

1. Uute, parandatud kohalikul ressursil baseeruvate toodete / teenuste arv
2. Toetatud ettevõtete käibe muutus
3. Kogukonnateenuste pakkujate hulk ja lisandunud kogukonnateenuste hulk ja teenuste kasutajate arv.
4. Toetust saanud turvalisuse suurendamiseks panustavate algatuste arv

III Silmaringi meetme eesmärk: piisava arvu pädevate kogukonnajuhtide olemasolu.

Indikaatorid:

1. Uute ja aktiivsete toetust saanud kogukondade ja kogukonnaliidrite arv.
2. Noortele suunatud sündmuste (õppereiside, õppepäevade) arv

IV Sotsiaalmeetme eesmärk: suurem sotsiaalne sidusus.

Indikaatorid:

1. Toetatud algatuste arv
2. Lähedaste koolitusel osalejate arv
3. Sotsiaaltöötajate õppereisidel osalejate arv

4.2 Strateegia integreeritud ja uuendusliku olemuse kirjeldus

/lisame hiljem/

5 Kogukonna strateegia arendamisse kaasamise protsessi kirjeldus

Tegevuspiirkonna arenguvajaduste ja –potentsiaali analüüs viidi läbi järgmiste sammudena:

- Viidi läbi sektoripõhised ideekorjed – ettevõtted, omavalitsused ja kolmas sektor
- Viidi läbi ideekorje arendusorganisatsioonide ja erialaliitudega
- Viidi läbi ideekorje noortega
- Viidi läbi ideekorje külavanemate ja -kogukondadega
- Viidi läbi ideekorje Partnerluskogu juhatuseliikmete, tegevmeeskonna ja hindajatega
- Viidi läbi sotsiaalvaldkonna ideekorje
- Lähtudes piirkonna teistest arengudokumentidest ja tagasisidega kogutud kitsaskohtadest koostati SWOT analüüs, mille põhjal tuvastati piirkonna olulisemad arengukohad (ehk strateegilised valikud), millesse Partnerluskogu saab panustada. Selle põhjal disainiti meetmed.
- /täiendame jooksvalt/

Peale strateegia esmaversiooni valmimist on plaanis viia läbi kohtumised naabertegevusrühmadega koostööprojektide ja ühishuvide kaardistamiseks.

6 Strateegia elluviimise tegevuskava

/lisatakse hiljem/

7 Võrgustumine ja koostöö

/lisame peale teiste piirkondadega kohtumist/

8 Strateegia rakendamise juhtimine ja seire

8.1 Strateegia rakendamine

8.1.1 Tegevusgrupi suutlikkus

/järgmise juhatuse kohumise teema/

8.1.2 *Strateegia elluviimine*

/järgmise juhatuse kohumise teema/

8.2 Meetme projektide hindamine

Projektide hindamist reguleerib vastav kord⁵, mis on vastu võetud 2012. aastal ning on ennast praktikas tõestanud. Oleme hindamiskorda ühel korral varem muutnud ning vajaduse ilmnemisel saame seda teha ka tulevikus.

Olulisemad põhimõtted:

- Projektitaotluste 3-7 liikmelise hindamiskomisjoni moodustab tegevusgrupi juhatus. Komisjoni ei kuulu ükski tegevusgrupi juhatuse liige ning avaliku sektori esindajate ja nendega seotud eraõiguslike juriidiliste isikute esindus on komisjonis alla 50%.
- Komisjoni tööd juhib komisjoni liikmete poolt endi hulgast valitud komisjoni esimees.
- Komisjoni töövorm on komisjoni kinnine istung, mille valmistab ette ja kutsub kokku komisjoni esimees.
- Komisjoni töö tehnilise teenindamise tagab tegevjuht.
- Komisjon on otsustusvõimeline, kui istungist võtavad osa vähemalt pooled komisjoni liikmetest.
- Komisjoni istungil osalevad tegevjuht ja projektikoordinaator, kelle ülesandeks on projektitaotluste tutvustamine ja komisjoni istungi protokollimine. Nad ei osale projektitaotluste hindamisel ja paremusjärjestuse moodustamisel.
- Haldusmenetluse seaduse §10 lg 1 tähenduses seotud komisjoni liige taandab ennast istungilt, kus tema taotlust hinnatakse.
- Komisjonil on õigus projektitaotluses kavandatava tegevuse osas lisateabe saamiseks kutsuda komisjoni istungile pädev spetsialist ja/või ekspert. Samuti võib komisjon parema ülevaate saamiseks tutvuda planeeritava investeeringu ja tegevusega taotleja juures kohapeal.
- Komisjoni liige hindab nõuetele vastavaid taotlusi meetme hindamiskriteeriumite alusel, täites vormikohase hindamislehe. Taotluse hindamise kriteeriumid on kirjeldatud meetmelehtedel.
- Komisjon otsustab iga projektitaotluse osas selle vastavust strateegiale, meetme eesmärkidele ja rakenduskavale. Kui komisjon otsustab, et projektitaotlus ei vasta strateegiale, meetme eesmärkidele või rakenduskavale, saab taotlus 0 hindepunkti.
- Komisjoni iga liige annab hindepunkte skaalas 0-10.

5 Täistekst on loetav aadressilt:
http://www.partnerluskogu.ee/upload/editor/files/Projektitaotluste_hindamise_kord.pdf

- Projektitaotluste paremusjärjestuse moodustamiseks liidetakse kõigilt komisjoni liikmetelt saadud projektitaotluse hindepunktid kokku ja jagatakse hinnatud komisjoniliikmete arvuga, saadakse projektitaotluse keskmine hinne.
- Projektitaotluste paremusjärjestuse moodustamisel loetakse paremaks kõrgema hindepunktide summa saanud taotlus. Võrdsete hindepunktide summaga taotluste puhul moodustatakse projektitaotluste paremusjärjestus komisjoni liikmete hääletuse tulemuste alusel.
- Komisjoni liikmete hindamislehtedel märgitud hindepunktide alusel koostatakse vormikohane kokkuvõte, millele kirjutavad alla komisjoni esimees ja komisjoni liikmed.
- Tegevusgrupi juhatus teeb hindamiskomisjoni poolt esitatud projektitaotluste paremusjärjestuse alusel projektitaotluse kinnitamise või kinnitamisest keeldumise otsuse.
- Tegevusgrupp edastab PRIAle projektitaotluste kinnitamise otsuse ja projektitaotluste paremusjärjestuse koos toetussummadega kümne tööpäeva jooksul pärast projektitaotluste kinnitamise otsuse tegemist.
- Tegevusgrupp väljastab taotlejale otsuse taotluse kinnitamise või kinnitamisest keeldumise kohta kümne tööpäeva jooksul, arvates otsuse tegemisest.

8.3 Strateegia seire ja uuendamine

/järgmise juhatuse kohumise teema/

9 Strateegia rahastamiskava

9.1 Planeeritav eelarve ja jaotus meetmete kaupa koos selgitustega

Tänase eelarve planeerimise lähtekoht on hinnang, et eelarve maht uuel perioodil on võrreldavas suurusjärgus eelmise perioodi eelarvega, millele lisandub sotsiaalvaldkonna eelarve. Kui tegelik eelarve muutub rohkem kui 10%, siis peame vajalikuks finantsressursside jaotuse üle vaadata ning viia sisse vajalikud täiendused.

Allolevas tabelis on kajastatud meetmete elluviimise eelarve jagunemine meetmete vahel ning omafinantseeringumäärad. Meetmete elluviimise eelarve moodustab 80% kogueelarvest, ülejäänud 20% on tegevusgrupi strateegia elluviimise kulud.

Meede	Minimaalne ja maksimaalne toetuse suurus, €	Osakaal Leader eelarvest, %	Toetus, %	Omafinantseering, %
Kasvumeede	50 000	40,00%	60,00%	40,00%

Meede	Minimaalne ja maksimaalne toetuse suurus, €	Osakaal Leader eelarvest, %	Toetus, %	Omafinantseering, %
Heade algatuste meede	30 000	40,00%	85,00%	15,00%
Silmaringi meede	30 000	20,00%	85,00%	15,00%

Tabel 3: Elluviimise eelarve jagunemine meetmete vahel

Meede	Minimaalne ja maksimaalne toetuse suurus, €	Osakaal ESF+ eelarvest, %	Toetus, %	Omafinantseering, %
Sotsiaalmeede		100,00%	90,00%	10,00%

Tabel 4: Sotsiaalvaldkonna toetuste toetuse ja omafinantseeringu suurused

10 Lisad

10.1 Lisa 1. Liikmete nimekiri

1. Aare Veetsmanni Metsanurga talu
2. AS Krootuse Agro
3. AS Peri Põllumajanduslik
4. Folgisellide Selts
5. Jalgpalliklubi „Lootos“
6. Kanepi vallavalitsus
7. Kooraste Küla Selts
8. Krootuse Kultuuriselts
9. Kukesaaare talu
10. Lennart Liba
11. Lutsu Teatri Selts
12. Meelis Kokkmaa
13. MTÜ Rosma Küla Selts
14. MTÜ Head Teil Teen
15. MTÜ Kiidjärve Küla Selts

16. MTÜ Koduküla Valgjärve
17. MTÜ Külateater Virvendus
18. MTÜ Kultuuriselts Viruskundra
19. MTÜ Lahedalt Lendama
20. MTÜ Laho Küla Selts
21. MTÜ Põlgaste Jahtkond
22. MTÜ Postitee
23. MTÜ Saverna KesKus
24. MTÜ Taevaskoja
25. MTÜ Vastse-Kuuste Naisteklubi Kolmapäev
26. MTÜ Vastse-Kuuste valla Spordiklubi Känguru
27. MTÜ Võhanduveere
28. OÜ Agriline
29. OÜ Ala Juusa
30. OÜ Aniit Disain
31. OÜ Filomela
32. OÜ Fio
33. OÜ Fri Puit
34. OÜ Guido Mööbel
35. OÜ Kadi Einola
36. OÜ Kaska-Luiga
37. OÜ Lokko Talu
38. OÜ Maaenergia
39. OÜ Meritex
40. OÜ Põlva Agro
41. OÜ Taevaskoja Turismi- ja Puhkekeskus
42. OÜ Valgemetsa Puhkeküla
43. Põlva vallavalitsus
44. Põlvamaa Põllumeeste Liit
45. Põlvamaa Puuetega Inimeste Koda
46. Räpina vallavalitsus
47. SA Põlva Sport